

דעת

כתב עת לפילוסופיה יהודית וקבלה

כרך 87 (תשע"ט)

העורכים

דב שזורץ • אבי אלקיים • חנוך בן-פזי

הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן תשע"ט

דעת

כתב עת לפילוסופיה יהודית וקבלה

כרך 87 (תשע"ט)

יוצא לאור מטעם המחלקה למחשבת ישראל,
אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן, 5290002

בתמיכת:

הפוקלטה למדעי היהדות, אוניברסיטת בר-אילן
הקתדרה לחקר הקבלה ע"ש הרב ד"ר א' שפרן, אוניברסיטת בר-אילן
המכון ללימודים מתקדמים בחקר יהדות ספרד מורשתה ותרבותה (ע"ר)

עריכה לשונית בעברית: רתם כסלו

מזכירת המערכת: ורדה אביאני
טל. 972-3-5318368 • פקס 972-3-7384102
כתובת: בניין יעקובוביץ 1002, קומה ד' חדר 403, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן 5290002
דואר אלקטרוני daat.philosophy@biu.ac.il • אתר אינטרנט <http://daatjournal.com>

ציור העטיפה: רוני פפו
באדיבות רוני פפו וגלריה טובה אוסמן
עיצוב העטיפה: אבי אלקיים

ISSN: 0334-2336

© כל הזכויות שמורות לאוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן
נדפס בישראל תשע"ט

סידור, עימוד, לוחות והדפסה:
א. אורן הפקות דפוס בע"מ, שד' רוטשילד 109, תל אביב

תוכן העניינים

■ מאמרים

פאולוס, יהדות והומניזם בקדחת הארכיב של דניאל בויארין 7	זהר מיכאלי
היתכנות התגלות האל לאדם על פי פירושי רשב"ם לתורה 85	יהונתן יעקבס
'אלאמר אלאלאהי' בכתביו של הרמב"ם ועניינים אחרים הנלווים אליו 105	'צבי לנגרמן
יסודות אוטריים ב'חי בן יקט'אן' לאָבן טפּיל ובפירושו של משה נרבוני לו 117	יאיר שיפמן
'מה שלא ישיגו העמים בשכלם' – הרשב"א והאסכולה הרבנית הקטלאנית, ומקומם באפיון ימי הביניים המאוחרים וראשית הזמנים החדשים בתולדות ישראל 137	דוד סורוצקין
הזכרת י"ג מידות וראיית פנים ברגלים 239	יצחק ברנד
יהודה ותמר: הזיווג המשיחי בעין הקבלה 261	רונה טאווינגר
הערות על תפיסת הנבואה של מהר"ל 331	דב שוורץ
האילן הקבלי של ר' יצחק ונה: קבלה מקומית בעולם גלובלי 359	אליעזר באומגרנטן
קבלה והפיזיקה של דיוויד בוהם 383	חיים מ' שיפער
האשכנזי הפלאי – הצצה חסידית אל קסמיה של המודרנה: עיון בספרות השבחים החסידית 411	זאב קיציס
'קדמות השכל' והלא-מודע המטפיזי: דיון פילולוגי-פסיכואנליטי במושג חסידי 439	שמואל ויינשטיין
'זיתקן את העולם כולו...': מעמדן של אומות העולם במשנתו המשיחית-אימננטית של הרבי מנחם מנדל שניאורסון מלובביץ' 465	ראובן הכהן אוריה
תורה, מדע וספקנות בכתבי הרבי מנחם מנדל שניאורסון מלובביץ' 507	ישראל נתנאל רובין
'דו-פרצופין' או 'שני עולמות'? מרטין בובר והלל צייטלין על אתיקה ומיסטיקה 537	עוז בלומן
מ'קהילה פורשת' לאוונגרד ציוני-חלוצי: יסודות הרעיון הממלכתי בפילוסופיית ההלכה הניאו-אורתודוקסית 589	עופר חן
'שום "אהבה" מן הסוג הזה אינה מניעה אותי': תשובת חנה ארנדט לגרשם שלום על רקע הבנתה את כשלי האמנציפציה 611	דוד ברון
קריאה פרשנית: מה בין עמנואל לוינס לספר הכוזרי? 629	בן לנדאו
מפגש בין שתי תודעות הפוכות באמונה היהודית: תודעת 'ברית מצרים' (ביתא ישראל) ותודעת 'ברית סיני' (היהדות הרבנית) 657	שרון שלום

■ מסות

- אלי שביד
התפילה – כיצד היא נענית? 683
אילון אידלשטיין
דימויים דתיים בעולם מחולן: קורח והמציאות הדמוקרטית 691

■ זיכרון להולכים

- מרדכי פכטר
מפעלו המחקרי של פרופ' ישעיה תשבי: דברים שנאמרו בזמנם
לזכרו של מו"ר ישעיה תשבי 705

■ ביקורת ספרים

- יהונתן גארב
עיונים חדשים ב'מאור עינים' לר' מנחם נחום מצ'רנוביל בעקבות
ספרו של דוד צרי, חוץ מיראת שמים: בידי שמים ובידי אדם בדרושי
ראשית החסידות, ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, תשע"ו,
387 עמ' 713
דוד בנון
יוסף שרביט, עבריות ומעבר לה. דיוקן אינטלקטואלי של הרב
יהודה ליאון אשכנזי (מניטו), תל אביב: הוצאת הספרים אדרא,
תשע"ט-2018, 314 עמ' 745

■ ספרים שנתקבלו במערכת 751

■ רשימת המשתתפים 757

החלק האנגלי

■ מאמרים

- דניאל אברמס
ווין פרומן
אילן הספירות היחיד בזהר, עיון בכתבי היד ובדפוסים VII
הפילוסופיה של פרנץ רוזנצוויג בכוכב הגאולה ומצוות
התשובה XXI
ידידה רובריכטס
ה'ו בכוכב הגאולה: הקשר האינסופי כשבירת הטוטאליות XXXV

■ ביקורת ספרים

- אפרים מאיר
התיאוריה הנוצרית הבין-דתית של פרי שמידט-לוקל: מבט יהודי XLIII

■ תקצירים באנגלית LIII